

Imperiul persan

Timp de aproape 200 de ani Imperiul Persan s-a întins între Egipt și India, asigurând un mediu relativ stabil pentru dezvoltarea civilizației.

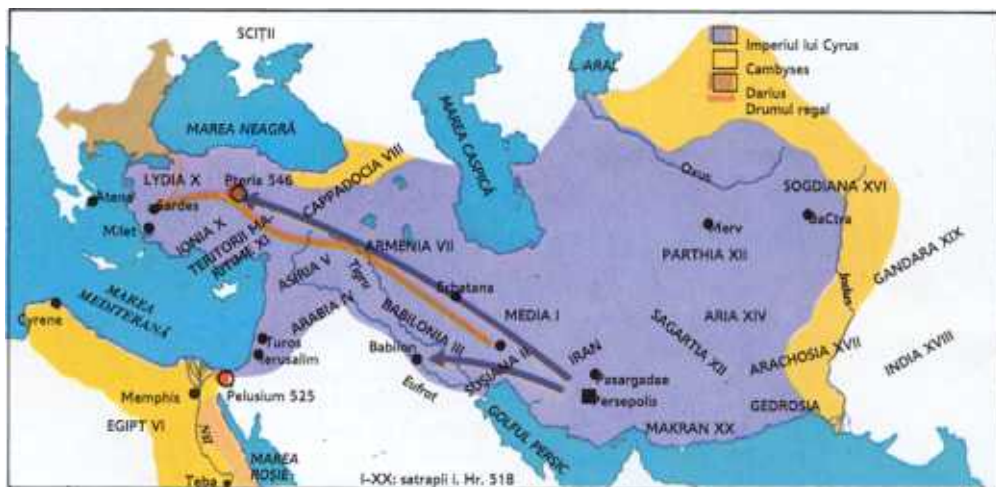
Ulterior, după un declin rapid, el s-a prăbușit în fața puterii lui Alexandru cel Mare.

Civilizația Egiptului și cea din vestul Asiei aveau deja o vechime considerabilă când triburile nomade ale mezilor și perșilor au părăsit stepele pentru a veni în Podișul Iranului. Mezii s-au așezat în sudul Mării Caspice; perșii s-au așezat în partea de sud-est, deasupra coastei de est, astăzi cunoscută sub numele de Golful Persic. Deși în general erau mai puțin dezvoltati decât popoarele învecinate – de exemplu asirienii – ei au adus sistemul religios și etic Zoroastrian, care a supraviețuit până în ziua de azi.

La început mezii erau mult mai puternici și s-au constituit într-o uniune de triburi, cu capitala la Ecbatana, pretinzând uneori perșilor să le plătească tribut. Dar mezii, la rândul lor, au fost vasali puternicilor asirieni, până când regele Cyrxartes al Mezilor s-a aliat cu caldeenii și au cucerit Ninive (612 î.Hr.) și în cele din urmă i-au distrus pe asirieni.

Cyrus cel Mare

Supremația mezilor a fost de scurtă durată. Perșii s-au unit sub dinastia Ahemenizilor, care mai târziu a dat naștere unui conducător de geniu, Cyrus cel Mare (Cyrus II, 559-529 î.Hr.). Aproximativ în anul 559 î.Hr., Cyrus a început lupta pentru înfrângerea mezilor și în cele din urmă a cucerit un imperiu care cuprindea Iranul, Armenia și estul Asiei Mici (astăzi Turcia). Dar acesta era doar începutul.

În 546 î.Hr., Cyrus pătrunde în Asia Mică, cucerind Lydia și orașele grecești tributare de pe coastă. Potrivit legendei, regele Lidiei, Creso, era pe punctul de a fi ars pe rug, dar a fost cruțat în ultima clipă de Cyrus. Povestea poate fi adevărată deoarece se știe că Cyrus era un om generos. Cyrus a extins apoi stăpânirea perșilor în nord până la Marea Caspică și a purtat o serie de campanii în partea de est, dincolo de munții Hindu Kuș.

Extinderea granițelor

Fiul lui Cyrus, Cambyses II (529-522 î.Hr.), a dus la capăt proiectul tatălui său de a invada Egiptul, reușind să-l cucerească în întregime, fapt unic în lunga sa istorie.

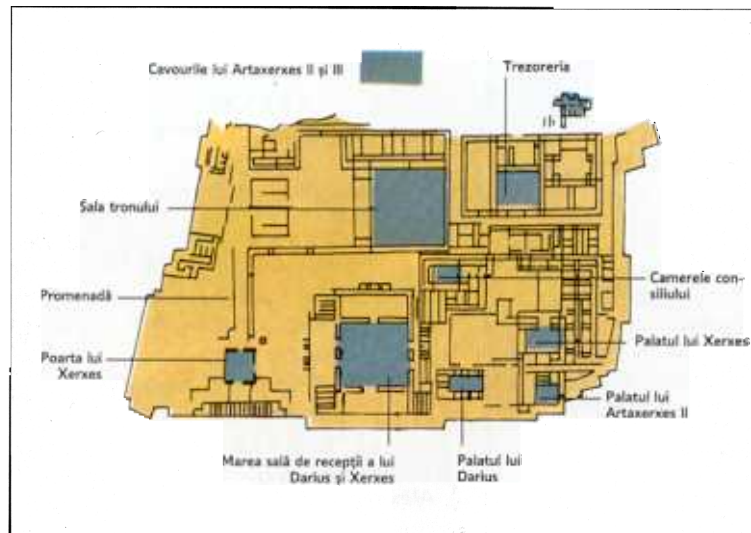
Încercările perșilor de a se extinde mai departe în Libia și Etiopia nu au fost încununate de succes; spre sfârșitul domniei sale, Cambyses II a fost preocupat îndeosebi de apariția unui pretendent la tron și de răzvrătirile din imperiu ale mezilor, babilonienilor și altor supuși. Situația se afla încă într-un punct critic în momentul în care a survenit moartea lui Cambyses. El nu a lăsat nici un descendent direct, dar Darius, comandantul celor Zece Mii de Nemuritori (garda regală), a pretins

▲ Imperiul Persan în perioada sa de glorie și cele 20 de regiuni administrative în care era divizat, cunoscute sub numele de satrapii.

▼ Simbolul zeului Ahuramazda. Religia persană susținea că omul poate alege între bine și rău. În timpul domniei lui Darius I, se spunea că dușmanii Persiei reprezentau răul.

Roger Wood

Planul de bază al orașului Persepolis (stânga). Persepolis era mai degrabă un centru ceremonial decât o capitală. Situat într-o regiune muntoasă, printre ruinele sale (dreapta) se numără o cazarmă și o trezorerie; restul clădirilor reprezintă săli pentru banchete și ceremonii regale.

Scala

🕒 Basorelieful persane arată că plătitorii de tribut veneau din toate colțurile imperiului în Persepolis. Mezii, cu pălării rotunde, și perșii, cu pălării cu pliuri, în imaginea de sus. Darius I și fiul său prezidau audiențe (stânga).

banilor (o invenție provenind din Lydia), sub forma unor monede standardizate de aur. A fost remarcabil faptul că un imperiu atât de fragil (cel mai mare de până atunci) a reușit să supraviețuiască aproape 200 de ani. Imperiul a ajuns cel mai întins în timpul lui Darius. În 512 î.Hr. el a traversat Bosforul încercând fără succes să învingă triburile nomade scite aflate dincolo de Dunăre. 20 de ani mai târziu el reface itinerariul, reușind să ocupe Tracia, până la granițele Macedoniei.

Puternica Grecia

După ce înăbușise o revoltă a orașelor grecești din Asia Mică, Darius era hotărât să acționeze împotriva grecilor de pe continent; dar în 490 î.Hr. armata trimisă cu scopul de a-i pedepsi pe atenieni pentru ajutorul dat grecilor din Asia, a fost învinsă în bătălia de la Maraton. Aceasta era o înfrângere de mică importanță, și Xerxes (486-465 î.Hr.), fiul lui Darius, a pregătit o invazie la scară mult mai mare, al cărei rezultat a fost dezastruos; bătăliile au fost purtate la Salamina (480 î.Hr.), Plataea și Mycale (479 î.Hr.). Până la urmă, Persia a hotărât să facă pace (446 î.Hr.).

Perșii erau călăreți buni, dar infanteria lor era mult mai slabă decât cea a hopliților (soldați pedestri) greci. Mercenarii greci au jucat un rol important în revoltele și războaiele civile dintre grupările rivale pentru putere și care tulburau imperiul. În ciuda unei revigorări, în timpul lui Artaxerxes III (358-338 î.Hr.), imperiul era într-un vizibil declin și era evident că doar luptele dintre statele grecești îl fereau de atacul unor dușmani puternici.

Darius III (336-330 î.Hr.) a avut neșansa să ajungă rege tocmai când amenințarea greacă devenea realitate și Alexandru Macedon (Alexandru cel Mare) își începea spectaculoasa carieră.

Această frescă înfățișează un infanterist persan. Puterea militară a Persiei se baza pe cavalerie, în timp ce infanteria persană nu se putea măsura cu cea grecească. În cele din urmă, după o serie de înfrângeri, imperiul Persan a fost cucerit de puternicul Alexandru Macedon.

descendența din dinastia Ahemenizilor și a fost acceptat de armată ca fiind noul rege. Doar după doi ani de campanii intense el a reușit să suprimă toate revoltele și să readucă pacea în imperiu.

În primii ani ai domniei sale, Darius I (522-486 î.Hr.) a reușit să extindă frontierele imperiului până la râul Indus. Apoi a decis că e necesar un proces de reorganizare și consolidare. Continuând opera Marilor Regi care l-au precedat, el a dat Imperiului Persan forma și instituțiile caracteristice.

Un imperiu cosmopolit

La fel ca asirienii, perșii aveau supuși foarte diferiți din punctul de vedere al limbii pe care o vorbeau, al obiceiurilor și religiei. Dar în timp ce asirienii și-au impus supremația prin teroare, perșii au încercat să împace diferitele grupuri de supuși. Personalitățile locale încercau să guverneze cât mai bine cele 20 de satrapii (regiuni administrative) în care Darius împărțise imperiul. Obiceiurile, legile și instituțiile publice erau respectate și toate religiile erau tolerate; un exemplu faimos îl constituie reconstruirea unui templu din Ierusalim, care fusese distrus de babilonieni.

Toți supușii imperiului serveau în armata persană, care a devenit o forță cosmopolită. Un sistem bine dezvoltat de drumuri susținea comerțul și comunicarea; stațiile de poștă uniform amplasate permiteau curierilor să schimbe caii și să ajungă până în cele mai izolate colțuri ale imperiului în câteva săptămâni. Prosperitatea a fost promovată prin folosirea

DATE IMPORTANTE

Aprox. 1000 î.Hr.

Mezii și perșii vin în Iran

612 î.Hr.

Mezii distrug Ninive

Aprox. 559-550 î.Hr.

Cyrus cel Mare cucerește imperiul Median

Aprox. 546 î.Hr.

Cyrus îl învinge pe Creso din Lydia

Aprox. 539 î.Hr.

Cyrus atacă Babilonul

525 î.Hr.

Cambyses II cucerește Egiptul

aprox. 522-520 î.Hr.

Darius I reface imperiul

512 î.Hr.

Prima expediție a lui Darius peste Dunăre

499-494 î.Hr.

Revolta grecilor din Asia

492 î.Hr.

Perșii ocupă Tracia

490 î.Hr.

Perșii sunt învinși la Maraton

480-446 î.Hr.

Războiul dintre perși și greci

424-358 î.Hr.

Perioadă de confuzie

336-330 î.Hr.

Darius III, ultimul din dinastia Ahemenizilor

334-324 î.Hr.

Cucerirea imperiului persan de către Alexandru cel Mare al Macedoniei